

Överförmyndarnämnden i Gävle kommun
gavle.kommun@gavle.se

Protokoll efter tillsyn av överförmyndarnämnden i Gävle kommun 2022-05-16

Närvarande

Närvarande från överförmyndarenheten deltar Marta Morreale administratör och granskare, vissa handläggarpuppgifter, Agnes Kasem handläggare, Eva Hagström handläggare, Anna Åkerdahl administratör, Henrik Sjöo enhetschef, Veronica Gustavsson handläggare, Stefan Robertsson handläggare, Fouad Rawan administratör, Liselott Ljungkvist granskare, Annika Thunström handläggare, Susanne Rossander granskare (deltar via skype), Eva Jönsson handläggare (deltar via skype). Från länsstyrelsen deltar jurist Anna-Karin Alm och jurist Hanna Anagrius.

1. Föregående års protokoll

I föregående års protokoll framgår att enheten ser förmynderskap som sitt nästa stora projekt. Vid årets tillsyn utvecklar enheten detta och förklarar att tanken är att få till bättre information till förmyndarna, särskilt för särskilt förordnade vårdnadshavare där överförmyndarnämnden inte är involverad från start och enheten upplever att det behövs mycket stöd inledningsvis för att få in rätt redovisning. Man har tagit steg mot en e-tjänst för en förenklad redovisning när det inte finns annat än spärrade medel och när det inte förekommer någon aktiv förvaltning även vid ospärrade medel, exempelvis i en fond. Det är en bedömning från fall till fall.

Länsstyrelsen har inte några specifika ärenden att följa upp från föregående års inspektion då detta skett löpande efter senaste inspektionen och det inte finns några öppna anmälningsärenden.

2. Överförmyndarens verksamhet

2.1 Allmänt om verksamheten

På överförmyndarenheten arbetar i dagsläget 12 årsarbetskrafter fördelat på 6,5 handläggare, 2,5 administratörer, 2 granskare och 1 enhetschef. En administratörstjänst blir en handläggartjänst vid halvårsskiftet. Under 2022 har man också en extra årsarbetskraft, nystartsjobb i form av en administratör. Resurserna bedöms som tillräckliga.

Arbetet under pandemin påverkades, t.ex. genom rekryteringen, enheten är inte riktigt tillbaka i normalläge efter pandemin och man arbetar med att reda ut vad som beror på pandemin och inte. Det finns en eftersläpning i rekryteringen främst med anledning av ställföreträdare som pausade att ta ytterligare uppdrag under pandemin. En handläggares roll just som rekryterare har renodlats under pandemi.

Förmynderskapsrutinen har uppdaterats. Granskningsrutinerna har uppdaterats ytterligare sedan senaste inspektionen. Enheten arbetar med att se över rutinen för EKB som har några år på nacken. Man har också tagit fram en e-tjänst för anmälan vilket se som en positiv effekt av pandemin. Man har också en blankettgrupp som går igenom alla blanketter enligt en fastställd priolista t.ex. ansökan om god man.

2.2 Verksamheten i siffror

Gävle kommun har drygt 100 000 invånare. Nämnden hanterade enligt 2021 års statistik 1 352 ställföreträdarskap och 1025 ställföreträdare. Av ställföreträdarskapen är 195 förvaltare, vilket är något högre än riksgenomsnittet. Kommunernas totalkostnad per ställföreträdarskap är 9 171 kr, vilket är något högre än riksgenomsnittet. Överförmyndarnämnden betalar 44 % av arvoden i linje med riksgenomsnittet.

2.3 Granskning av årsräkningar

Under 2021 granskades enligt statistiken 1 086 årsräkningar. Granskningen var klar först i januari 2022 på grund av för lite resurser under hösten 2021. Granskningen ledde till 24 anmärkningar, främst på grund av att ställföreträdaren redovisar utgiftsposter som inte stämmer, utelämnar utgiftsposter eller att årsräkningen innehåller differenser.

För årets granskning har de flesta årsräkningarna, 736 av 841, kommit in i tid men det är en del förseningar och det kommer troligen bli ett vitesföreläggande. Det gäller främst förmynderskap där årsräkningarna är sena. Förhoppningsvis ger e-tjänsten genomslag till nästa år. Man ligger av bra till med granskningen och har granskat ungefär hälften per dags datum. Målet är att vara klara under september 2022.

2.4 Ställföreträdarna och årlig omprövning av förvaltarskap

Inför redovisningsperioden 2021 och 2022 har det varit fem tillfällen med redovisningsutbildning för ställföreträdare som hållits så väl digitalt och som på plats. Ställföreträdarna erbjuds utbildning om 6x2 timmar som hålls i extern regi, ÖFN närvarar vid ett tillfälle. Man har också gett ställföreträdarna möjlighet att få 30 min individuella samtal med granskarna inför redovisning vilket förhoppningsvis ger en mer korrekt redovisning. Det var många som uppskattade erbjudandet och passade på att få ett sådant samtal. Utöver det erbjuds nya ställföreträdare en mentor i form av en mer erfaren ställföreträdare. Enheten förbereder en introduktions- och fortsättningsutbildning med en genomgång av uppdraget där relativt nya ställföreträdare som ändå är rätt nya på uppdraget får en uppdaterad utbildning tidigt under uppdraget.

Nya ställföreträdare kontrolleras mot kronofogden, socialtjänsten och belastningsregistret. Enheten gör också årliga kontroller mot samma register samt kontroll vid nytt uppdrag om det var lång tid sedan senaste kontrollen.

Enheten har övergått igenom till att göra omprövningar av förvaltarskap på hösten och ser över rutinen för frågorna till ställföreträdarna. T.ex. kommer man ställa mer öppna frågor där det inte är en ja- och nejfråga om förvaltarskap ska kvarstå, en handläggare är särskilt ansvarig för att ta fram detta. Enheten tar inte in läkarintyg på rutin men tar in när svaren från förvaltaren eller andra omständigheter ger skäl till det.

Länsstyrelsen påtalar vikten av att tänka över när och varför läkarintyg ska tas in på nytt, vissa enheter gör det med vissa intervall och vissa gör det vid behov. Ett ärende som gav kritik vid förra årets granskning pågår fortfarande i tingsrätten. Överförmyndaren upplever att det är svårt att få igenom en jämkning av förvaltarskap i tingsrätten. Ärendet har efter länsstyrelsens besök avgjorts i tingsrätten som beslöt att förvaltarskapet ska kvarstå.

Efter årets aktgranskning konstaterar länsstyrelsen att enhetens egna rutiner för omprövning behöver prioriteras att ses över. Det arbetas med att ta fram ett nytt underlag som ska skickas till ställföreträdarna vid omprövningen. Enheten ska övergå till att företa alla omprövningar på hösten, tidigare gjordes det på årsdagen för anordnandet. Omläggningen av rutinen har lett till att vissa förvaltarskapsärenden inte har omprövats alls under 2021, enligt Överförmyndarenheten troligen beroende på att befintliga bevakningar fallit bort ur systemet när man lagt om rutinen. Länsstyrelsen anser dock inte att det är acceptabelt att en ändring i rutiner medför att omprövningen helt uteblir ett år varför detta medför kritik från länsstyrelsen. Problemet förväntas dock rättas till under 2022 i och med att alla omprövningar ska ske under hösten istället för på årsdagen av anordnande som tidigare.

3. Aktförvaring

Enheten har fortsatt platsbrist vilken förväntas bestå då byggnadens konstruktion och märkning påverkar hur akterna kan förvaras. Akterna förvaras i låsbara skåp på handläggarnas rum. Det råder generellt ordning bland akterna.

Enheten har i nuläget partiellt digitala akter. Man håller på att scanna in de gamla akterna. Alla akter är dock digitaliserade från 31 december 2024 vilket är en mycket tidskrävande process.

4. Register

Länsstyrelsen har kontrollerat det förda registret och det är överlag i sin ordning. Det framkom inte något som föranleder något särskilt påpekande över hur registret förs.

5. Granskning av akter

Länsstyrelsen har granskat 15 slumpmässigt utvalda akter.

Följande akter har granskats utan anmärkning

Akt 10013, förvaltarskap

Akt 9333, godmanskap

Akt 8314 godmanskap

Akt 10643 godmanskap

Akt 9206 godmanskap

För resterande granskade akter har länsstyrelsen följande synpunkter eller övriga påpekanden.

Akt 10896, förvaltarskap. Det saknas omprövning av förvaltarskap 2021. I övrigt utan anmärkning.

Akt 10907, godmanskap. Vidtagit många korrigeringar i årsräkning för 2020 vilket i detta fall medför att enheten i stort sett själva har fyllt i årsräkningen. I övrigt utan anmärkning,

Enheten informerar om att man har en ny granskningsrutin för årsräkningar from 2021.

Akt 9354 godmanskap. Här finns återkommande brister i ställföreträdarens redovisning och även lån från ställföreträdaren till huvudmannen. Länsstyrelsen kan se att enheten nu har begärt ett yttrande från ställföreträdaren över detta med sista svarsdag samma dag som länsstyrelsens inspektion. Utan anmärkning.

Akt 10468, tillförordnad god man för att bevaka en underårigs rätt vid arv. Det finns arvsskifte och bouppteckning i akten men inget bevis på insättning. Ingenting har hänt i akten sedan oktober 2019. Sista händelse är en tjänsteanteckning om att överförmyndaren inte kan godkänna arvsskifte då det skulle medföra att huvudmannen skulle avsäga sig sin rätt till efterarvsrätt.

Enheten meddelar att detta är ett ärende som man inte har haft tillräcklig koll på. Numer finns tydligare rutiner för att bevaka rätt i dödsbo. Länsstyrelsen bedömer dock att hanteringen i det enskilda ärendet är sådan att det föranleder viss kritik.

Efter tillsynen har enheten informerat om att en begäran om en redogörelse, dels för skifteshinder, dels för vad som har hänt har skickats till ställföreträdaren med en svarsfrist på tre veckor. Information om att överförmyndarnämndens samtycke krävs för att ett skifte ska bli giltigt avseende den omyndige samt att detsamma gäller även för ingånget avtal om sammanlevnad i oskiftat bo har meddelats i samma skrivelse.

Akt 9810 förvaltarskap. Det saknas omprövningar för 2019 och 2021. För 2020 finns en omprövning i diariet men inte i akten. I flera akter har det varit återkommande att en omprövning får dnr 0 och att den läggs mellan två andra dnr. Enheten bör se till att dokumentation på att omprövningar har gjorts finns fysiskt i akterna också om man väljer att ha akter både digitalt och fysiskt. Ett arvodesbeslut, dnr 108, ser det bara ut som att de får betalt för att förvalta egendom, men alla tre delar inryms i förvaltarskapet. Överförmyndarenheten har beslutat att de skriver ut utbetalningarna på en rad. Länsstyrelsen ser gärna att det delas upp på olika poster, så att vi kan kontrollera att arvode utgår i enlighet med förordnandet. Det har också företagits ett byte av ställföreträdare på grund av olämplighet. Bytet har stått sig i tingsrätten så det är inget att anmärka på i sig. Däremot framgår det inte i skrivelsen till ställföreträdaren varför överförmyndaren bedömer ställföreträdaren som olämplig (dnr 19). Ställföreträdaren riskerar då att inte få möjlighet att bemöta uppgifterna som överförmyndaren har fått in.

Enheten informerar om att ställföreträdarens bemötande i ett annat ärende varit sådant att denne entledigats från samtliga uppdrag. Vad det olämpliga beteendet låg i har ställföreträdaren enligt enheten fått bemöta i ett annat ärende.

Akt 6036 godmanskap. Generellt lite rörigt i akten och många korrigeringar i årsräkningarna, även under senare år. Det ligger en tjänsteanteckning från 2012 som är skriven på en post it-lapp. Den behöver scannas för att inte riskera att försvinna. I övrigt utan anmärkning.

Akt 9788 förvaltarskap. Saknas omprövning av förvaltarskap både för 2020 och 2021. Av diariet framgår att det har gått ut en påminnelse för omprövningen 2020 men det verkar aldrig ha kommit in någonting från ställföreträdaren.

Akt 10384 förvaltarskap. Anordnades 2018. Det ligger en anmodan om omprövning av förvaltarskap för 2020 med dnr 0. Någon annan omprövning verkar det inte ha gjorts. Nu ligger ärendet för jämkning i tingsrätten på ställföreträdarens initiativ.

Akt 7469 godmanskap. Det ligger ganska många uttagsmedgivanden för relativt små belopp i akten. Vi kan inte se att det har kommit in några kvitton för uttagen. Det ska följas upp i årsräkningen men länsstyrelsen kan inte se att det har följts upp.

Enligt enheten kontrolleras alltid uttagen i samband med årsräkningen. Överförmyndaren skickar tillbaka kvitton och det kan därför inte kontrolleras i efterhand hade inte uttaget redovisats i årsräkningen skulle detta dock ha följts upp. Länsstyrelsen anser dock att det behöver framgå av akten att kontrollen har skett för att det ska gå att följa upp att kontroll har skett.

Akt 9712 förmyndarskap. Akten är generellt rörig och ställföreträdarna har kommit in med mycket underlag som är fel eller fel ifyllda. Det har kommit in undertecknade förteckningar som är helt blanka (inga siffror ifyllda) men dock med kontoutdrag. Det finns uttagsmedgivanden från 2017 och från juni 2021 och för dessa uttag finns inga kvitton. I akten ligger det ett kontoutdrag (dnr 7) som hör till en annan person. Kontoutdraget rör en annan minderårig med en annan bank och andra förmyndare, detta beror enligt länsstyrelsens bedömning på ett misstag i det enskilda fallet men föranleder ändå viss kritik från länsstyrelsen.

I uttagsmedgivandet 2021 står att det inte har varit några uttag tidigare men det finns ett medgivande om uttag sedan tidigare. Att det står så beror enligt enheten troligtvis på att man har glömt att ändra i texten.

Efter tillsynsbesöket har enheten återkopplat att Aktbilaga 7 innehöll mycket riktigt ett kontoutdrag avseende en annan person (med ett snarligt namn) som någon gång under 2017 hade placerats i fel akt. Den handlingen har skiljts från akten och diarieförts i rätt akt.

6. Sammanfattning av årets inspektion

Länsstyrelsen har fått ett gott bemötande vid årets inspektion. Enheten bedriver generellt en professionell och välfungerande verksamhet. Länsstyrelsen ser positivt på att kontinuerligt arbetar med att förbättra verksamheten. Länsstyrelsen ser fortsatt ett behov av att enheten tar

fram rutiner för omprövning av förvaltarskap och kontinuerligt arbetar med att få ordning och struktur i akterna.

Med anledning av viss kritik i enskilda ärenden och de brister som föreligger vad gäller omprövning av förvaltarskap riktar Länsstyrelsen efter en helhetsbedömning kritik mot nämnden. Länsstyrelsen noterar dock att nämnden är medveten om de brister som finns och att det finns en plan för att komma till rätta med dessa vilket bör synas redan kommande års inspektion.

Tillsynen förklaras härmed avslutad.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-225 00 00 eller via e-post dalarna@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 6999-2022 i ämnesraden för e-post.

Medverkande

Protokollet har godkänts enhetschef Daniel Eriksson efter föredragning av jurist Hanna Anagrius.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

- Kommunfullmäktige i Gävle kommun, gavle.kommun@gavle.se
- Kommunrevisionen i Gävle kommun, kommunrevisionen@gavle.se
- Justitieombudsmannen, justitieombudsmannen@jo.se